

A MÁSODIK MOHÁCSI CSATA MÍTOSZA ÉS VALÓSÁGA I.¹

POLGÁR BALÁZS
HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum

Tanulmányom középpontjában az 1687. évi, második mohácsi összecsapásnak is nevezett Harsány-hegyi csata áll. A két, „mohácsi” jelzővel illetett csata eltérő utat járt be az emlékeztörténetben, amíg az 1526. évi összecsapás a középkori magyar államiség végét szimbolizálta, addig az 1687. évi csata feloldódott a magyarországi visszafoglaló háborúk (1683–1699, 1716–1718) fényes keresztény győzelemmel végződő összecsapásainak (Kahlenberg, Harsány-hegy, Zenta, Belgrád) sorában. Az 1687. évi magyarországi hadjárat és az azt lezáró Harsány-hegyi csata nagy hatást gyakorolt a Fényes Porta és Magyarország jövőjére egyaránt. Az Oszmán Birodalomban janicsárlázadásra és szultánváltásra került sor, Magyarországon, a pozsonyi országgyűlésen a magyar rendek lemondtak az Aranybullában rögzített ellenállási jogokról és elfogadták a Habsburg-ház fiúági öröklési rendjét, ezzel párhuzamosan pedig megszületett az Erdély közjogi helyzetét – az 1691. évi Diploma Leopoldinumig – szabályzó balázsfalvai szerződés. Dolgozatomban a Harsány-hegyi összecsapással kapcsolatos kutatások szintetizálására vállalkozom. Munkám középpontjában a csata XIX–XX. századi hadtörténeti kutatásának összefoglalása, a csatater azonosításában és az összecsapás rekonstruálásában szerepet játszó írásos és képi források áttekintése, valamint a csatater régészeti vizsgálata áll. Az újabb régészeti és tájrégészeti vizsgálatok eredményeként pedig kísérletet teszek a csatater pontosabb lehatárolására.

Kulcsszavak: Harsány-hegyi csata (1687), csatater-régészet, tájrégészet.

Csata a Harsány-hegynél (1687)

1686-ban, Buda visszavételével a Fényes Porta uralma végleg megingott Magyarországon, a bécsi hadvezetés az 1687-ben pedig már Belgrád bevételét tűzte ki célul. A „*Belgrád kulcsának*” tartott Eszék ostromára készülő Lotaringiai V. Károly herceg 40 ezer és Miksa Emánuel bajor választó 20 ezer főt számláló serege július 15-én egyesült Siklósnál. A július 18-án Eszékhez érkező keresztény katonaságnak azonban szembesülnie kellett azzal,

¹ A jelen kézirat a „*Mohács 1526–2026 – Rekonstrukció és emlékezet*” elnevezésű pályázathoz és az ELTE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola Régészeti Programján készül, „*Oszmán-török kori csataterek régészeti kutatása Magyarországon*” című disszertációhoz kapcsolódó kutatás eredménye.

Vogüé 1884.

Eugene-Melchior de Vogüé: Notice bibliographique. In: Mémoires du Maréchal de Villars. Tome I. Par Melchior de Vogüé. Paris, 1884.

Wagner 1731.

Franz Wagner: Historia Leopoldi Magni Caesaris Augusti. Pars II. Augsburg, 1731.